

ὕποχρεοῦται νὰ πῆ μὴν διὰ τοῦ ζυλίνου ποτηρίου ἔχοντος ἐσφυρηλατημένα χρυσά, ἀργυρᾶ, ἢ χαλκὰ κοσμήματα ὅπερ καὶ αἱ ἡκίστα εὐποροῦσαι οἰκογένειαι ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μεταδιβάζουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν—πρέπει δὲ νὰ κενώσῃ τοῦτο ὀρθὸς εὐχόμενος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην «καλὴν χρονίαν.» Τὰ Χριστοῦ γεννα τέλος λαμβάνουσιν οἱ ὑπηρεταὶ παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν τὰ καινουργῇ ἐνδύματα, ἅτινα ἀποτελοῦσι συνήθως τὸ οὐσιωδέστερον μέρος τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ ταύτας οἱ βόες, τὰ πρόβατα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν πτηνῶν τοῦ οὐρανοῦ δικαιοῦνται διπλῆς μερίδος τροφῆς ἢ ἐξαίρετικῶν δωρεῶν. Ἐν Νορβηγίᾳ περὶ ἀνθρώπου εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν διατελοῦντος ἐθίζεται νὰ λέγηται: Εἶνε τόσον πτωχός ὥστε δὲν εἰμπορεῖ νὰ δώσῃ οὔτε εἰς τὰ σπουργίτια τὸ Χριστοῦ γεννατικὸν φαγητόν.

Ἐκ τῶν δεκατριῶν τούτων ἡμερῶν εὐθυμοτέρα πασῶν εἶνε ἡ παραμονὴ τῶν Χριστογεννῶν. Κατ' ἐπικρατοῦν ἔθος τὰ παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων μεταβαίνουν κατ' ὁμίλους εἰς τοὺς ἀγρούς, φοροῦντα τὰ «σνεκ—σοῦχε» ἥτοι χιονοπέδιλα αὐτῶν, σταματῶντα δὲ πρὸ τῶν ἀγροτικῶν οἰκίσκων ἄδουσιν ἐν χορῷ τὰς παλαιὰς ἐθνικὰς μελωδίας τῶν. Αἱ ζῶνται φωναὶ τῶν ἡχοῦσαι αἰφνης ἐν τῷ δροσερῷ τῆς νυκτὸς ἀέρι, ἐν μέσῳ τῆς μοναξίας τῶν κοιλάδων κεκαλυμμένων ὑπὸ τῆς χειμερινῆς αὐτῶν στολῆς, προξενοῦσιν ἐντύπωσιν θελκτικωτάτην ἅμα καὶ παράδοξον. Αἱ θύραι ἀνοίγονται ἀμέσως· οἱ ἀγρόται προκαλοῦσι τοὺς μικροὺς καὶ τὰς μικρὰς αἰδοῦς νὰ εἰσέλθωσιν, προσφέρουσιν αὐτοῖς γλυκίσματα, ξηρὰ μῆλα καὶ ζῦθον, ἐνίοτε μάλιστα προσκαλοῦσιν αὐτοὺς καὶ νὰ χορεύσωσι. Μετὰ τὸ λιτὸν τοῦτο δεῖπνον, ὁ φαῖδρος ὁμίλος ἀπέρχεται, ὡς ἀγέλη λάλων πτηνῶν, ὅπως ἐπαναλάβῃ περαιτέρω τὸ ἔσμά του. Εἰς οὐδὲν ὑπολογίζονται τὰς ἀποστάσεις μετὰ τὰ «σνεκ—σοῦχε» αὐτῶν, τὰ ἐκ κορμοῦ σημίδας ζυλοπέδιλα ταῦτα, δύο μέχρι τριῶν ποδῶν μῆκος ἔχοντα, ἅτινα ὑποδέονται τὰ παιδία διὰ δερματίνων λωρίων, καὶ δι' ὧν οἱ Νορβηγοὶ χωρικοὶ, βοηθούμενοι ὑπὸ ἰσχυροῦ βάρκτρου ὅπως τινάσσονται πρὸς τὰ πρόσω καὶ ἐπισπένδωσι τὸν δρόμον αὐτῶν διανύουσιν ἐν καταπληκτικῇ ταχύτητι ἀποστάσεις πολλῶν μιλίων.

Τὸ ἔτος τοῦτο τὰ Χριστοῦ γεννα ἐμελλον νὰ ἐορτασθῶσι πανηγυρικώτατα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἐρσεβον διότι ἀνεμένετο ὁ Ἐρικ. Ἐπιστολὴ ἐκ Στοκόλμης ἡγγεῖλεν αὐτοῖς ὅτι ἐμελλε νὰ φθάσῃ τὴν παραμονὴν ἀκριβῶς τῶν Χριστογεννῶν. Οὔτε ὁ Ὄθων λοιπὸν οὔτε ἡ Βάνδα ἦτο δυνατόν νὰ μείνωσιν ἡσυχοί. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔτρεχον εἰς τὴν θύραν ὅπως ἴδωσι μὴ ἔφθασεν ὁ ταξειδιώτης. Ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα καίτοι ἐπιπλήττουσα αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνυπομονήσιν των συνεμερίζετο αὐτὴν κατ' ὅλοκληρίαν. Μόνος ὁ Ἐρσεβον ἐκά-

πνιζεν ἡσύχως τὴν πίπαν του, ὑπ' ἀντιθέτων κατεχόμενος αἰσθημάτων καὶ ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπανίδῃ τὸν θετὸν υἱόν του καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ δὲν ἀπολαύσῃ αὐτὸν ἐπὶ μακρόν.

Ἐκατοστὴν ἤδη φορὰν ὁ Ὄθων εἶχεν δράμῃ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀναμενομένου, ὅτε τέλος ἐπανῆλθε κράζων:

— Μάνα, Βάνδα! θαρρῶ πῶς αὐτὸς εἶνε!

Πάντες ὤρμησαν εἰς τὴν θύραν. Μακρὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Βέργκεν διεκρίνετο ὄντως μέλαν τι σημεῖον.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

Β'

Οὐδὲν παραδόξον, ὅτι ὁ ἀνερμάτιστος ἄνθρωπος, ὁ σκεπτόμενος καὶ ὁ ζητῶν τὸ αἷτιον παντὸς πράγματος, ὁ ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἀποπλανᾶται τελευταῖον παντελῶς εἰς τὰ νέφη ἀσαφοῦς τινος μυστηριακῆς θρησκείας. Οὕτως ἐν ᾧ, λόγου χάριν, οἱ φυγάδες καλοῦσιν ἑαυτοὺς ἀγίους στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπολαμβάνουσι τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ὑπηρετάς τοῦ Ἀντιχρίστου, οἱ θιασῶται ἄλλης τινὸς αἱρέσεως, τῆς τῶν Χριστῶν, ἀνεκάλυψαν τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐκλήθησαν υἱοὶ Θεοῦ. Ἡ κυρία ἰδέα τῆς αἱρέσεως ταύτης εἶνε ἡ πίστις, ὅτι ἡ θεότης ὑποκρύπτεται ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ. Διὰ τοῦτο εἰς τῶν κυρίων αὐτῆς θεσμῶν εἶνε ἡ ἀμοιβαία λατρεία, ἥτις κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν εἶνε ἡ λατρεία τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος πλασθεὶς κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἀληθινὸς Θεός· δι' ὃ αὐτὸν πρέπει νὰ λατρεύωμεν. Ἡ ἰδέα δὲ τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λαθάνουσης θεότητος συνάπτεται ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν προσωποποίησιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ κατὰ τὰς Γραφάς. Ἐπειδὴ ὁ Χριστός, θνητὸς ὢν, ἐνεκα τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ ἡξιώθη νὰ γίνῃ Θεός, πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ ὁμοίαν τινὰ μεταμόρφωσιν, τούτεστι πᾶς ἀνὴρ δύναται νὰ γίνῃ Χριστὸς καὶ πᾶσα γυνὴ ἀγία Παρθένος, τοῦτο δ' ἐξήρτηται ἐκ τοῦ βάρους τῆς πίστεως καὶ ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐκστάσεως. Ἐν τῷ ἄκρῳ ἐνθουσιασμῷ αὐτῶν, κατ' ὃν τελοῦνται μυστηριακαὶ ὀρχήσεις καὶ συμβαίνουν ὑστερικοὶ λυγμοί, τὸ ἅγιον Πνεῦμα κατερχόμενον μεταβάλλει αὐτοὺς εἰς θεανθρώπους.

Οἱ χοροὶ καὶ οἱ λυγμοὶ εἶνε σπουδαιότατοι ἐν τῷ βίῳ τῶν ῥωσικῶν αἱρέσεων. Παρὰ τοῖς Χριστοῖς, παραδείγματος χάριν, ὁ χορὸς εἶνε ἄγιος καὶ προξενεῖ ἱλιγγον. Οὗτοι συνέρχονται εἰς τι

δωμάτιον ἐπέχοντι τόπον προσευκτηρίου, ὅπου πάντες οἱ προτερηόμενοι κάθηνται ἐπὶ θρονίων, εἰς τὰ δεξιὰ μὲν οἱ ἄνδρες εἰς τὰ εὐώνυμα δ' αἱ γυναῖκες. Οἱ εὐσεβέστατοι τῶν αἰρετιστῶν, οἱ καλούμενοι ἀπόστολοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, προκαθίστανται τῶν ἄλλων. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐπονται ψαλμωδίαί, προσευχαί καὶ συζητήσεις περὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ὅτε ἄρχονται οἱ χοροὶ καὶ οἱ λυγμοί. Τότε ἐγείρονται πάντες οἱ Χριστοὶ, ἀπεκδύονται ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ ἐνδύονται μακρὰ ὑποκάμισα λευκὰ καὶ περιπόδια βαμβακερὰ λευκὰ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάπτουσι λαμπάδας, ἐπιστρέφουσιν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν καὶ ἐν χορῶ πάντες ψάλλουσι διὰ φωνῆς γοεῖας καὶ βραδείας ἢ λέγουσι προσευχήν, ἐν ᾗ ἐπαναλαμβάνεται ἀπαύστως ἡ ἐπιφθόος, «Κύριε, κύριε, ἔλθε πρὸς ἡμᾶς ἵνα δυνηθῶμεν νὰ σε λατρεύσωμεν καὶ νὰ πιστεύσωμεν εἰς σέ.» Εὐθύς ὡς λήξῃ ἡ ᾠδή, τινὲς τῶν αἰρετιστῶν ἐγκυκαλείουσιν αἴφνης τὰς θέσεις αὐτῶν, σκιρτῶσι καὶ χορεύουσι. Κατὰ μικρὸν δὲ πάντες οἱ παριστάμενοι πράττουσι τὸ αὐτὸ, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες τάσσονται ἐν κύκλῳ, αἱ δὲ γυναῖκες περιστοιχίζουσιν αὐτοὺς σχηματίζουσαι κύκλον ὁμόκεντρον. Ἀμφότερα τὰ γένη περιστρέφονται ἄδοντα καὶ κροτοῦντα τὸ ἔδαφος διὰ τῶν ποδῶν ἐν ῥυθμῷ, οἱ μὲν ἄνδρες νεύοντες πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ δὲ γυναῖκες ἀντιθέτως ἡ ταχύτης τῶν κινήσεων αὐξάνεται συνεχῶς, ἡ δὲ σφοδρότης τῶν λυγμῶν ἐπιτείνεται σὺν αὐτῇ. Αἴφνης ἐν τῷ μεταξὺ ἡ τάξις ταράσσεται καὶ οἱ Χριστοὶ περιστρέφονται ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἕκαστος κατ' ἰδίαν, οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὰ δεξιὰ, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τούτου οἱ λυγμοὶ εἶναι ἐπὶ μᾶλλον θορυβώδεις· ὁ ἐνθουσιασμός τῶν πιστῶν αὐξάνεται κατ' ὀλίγον· οὗτοι τρέχουσι καὶ περιστρέφονται πανταχόθεν, καταδιώκουσι καὶ ὠθοῦσιν ἑλληλους, πίπτουσι καὶ ἀνίστανται πάλιν ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτά. Αἴφνης ἀναφωνεῖ τις, «Ἐρχεται, ἔρχεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα!» Τότε οἱ παριστάμενοι ἐνθουσιῶντες προφητεύουσιν, ἀπαγγέλλουσι στίχους, συρίζουσι καὶ βοῶσι προξενούντες φρικτὸν θόρυβον.

Οἱ Χριστοὶ διηγοῦνται τὸν ἐξῆς μῦθον περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αἰρέσεως αὐτῶν. Ὅτε ὁ Θεὸς κατέβη ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἡ εἰς τὸν Χριστὸν πίστις ἦτο ἐπὶ πολλὰ ἔτη διάπυρος· ὕστερον ὁμῶς ἡλαττώθη ἐλθόντος εἰς τὸν κόσμον τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅστις κατέστρεψε κατὰ κράτος τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Ἐπὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἐν τῷ νομῷ τῆς Κοστρομάς ἐξῆν ἁγίος τις καλούμενος Φιλίππωφ, ὅστις ἦτο ὅλος παραδεδομένος

εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν βιβλίων. Ἡμέραν τι νὰ ἐμπνευσθεῖς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔρριψε τὰ βιβλία αὐτοῦ εἰς τὸν ποταμὸν Βόλγαν λέγων, ὅτι ἡ σωτηρία δὲν ἔκειτο ἐν αὐτοῖς· κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἵνα σωθῇ τις πρέπει νὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκῃ τὸ ἐν τῷ βάθει ἐκάστης ψυχῆς κεκρυμμένον βιβλίον. Ὅτε ὁ Φιλίππωφ καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ συνηθροίσθησαν ἐπὶ τινος ὄρους ἵνα προσευχηθῶσιν, ἐπεφάνη εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος ἐν μέσῳ νεφῶν καὶ ἐπὶ πυρίνου ἄρματος· εἰσέδυσεν δὲ εἰς τὸ σῶμα τοῦ εὐσεβοῦς Φιλίππωφ, ὅστις ἐγένετο τότε ὁ ζῶν Θεὸς κηρύσσων τὴν ἀληθινὴν πίστιν καὶ λέγων εἰς τοὺς πιστοὺς αὐτῶ τὰς ἐξῆς ἐντολάς: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός, ὃν ἀνήγειλαν οἱ προφῆται· μὴ ζητήσητε ἄλλον. Μὴ πίνετε, ὧ νέοι, καὶ μὴ νυμφεύεσθε· ὑμεῖς δέ, ὧ νευμφευμένοι, συνοικεῖτε μετὰ τῶν γυναικῶν ὡς ὅπως μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Φεύγετε τὰς ἀδικίας καὶ ζητεῖτε ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους. Κρύπτετε ἐπιμελῶς τὰ δόγματα τῆς ὑμετέρας πίστεως καὶ μὴ προδίδετε αὐτὰ μηδ' ἔμπροσθεν τῆς μάστιγος τοῦ κυρὸς καὶ τοῦ πελέκεως.»

Τὰ παραγγέλματα ταῦτα δεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀσκητικὴ ἀρχὴ εἶναι ἡ κρηπίς τοῦ δόγματος τῶν Χριστῶν. Ὁ ἄνθρωπος, λέγουσιν, ἔχει ψυχὴν καὶ σῶμα. Ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ σῶμα εἶναι δημιουργημα τοῦ Σατανᾶ. Τὸ κρέας, ὁ καπνὸς καὶ πάντα τὰ παντοειδῆ ἐρεθιστικά ἀπαχρεύνονται παρ' αὐτοῖς. Κατατρύχουσι τὸ σῶμα αὐτῶν διὰ τῆς νηστείας, διὰ τῶν ἀλύσεων, τὰς ὁποίας φέρουσι, διὰ τῶν θρησκευτικῶν ὀρχήσεων καὶ πολλάκις μάλιστα διὰ δεινῶν μαστιγώσεων. Τὰς ἀσκητικὰς δὲ αὐτῶν ἀρχὰς μαρτυρεῖ ἰδίᾳ ἡ θεωρία, ἣν ἔχουσι περὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκος. Τὸ δόγμα αὐτῶν ἀποκρούει ἀπολύτως πᾶσαν ὕλικὴν σχέσιν, εἰ καὶ καθιεροῦται αὕτη διὰ τοῦ γάμου.

Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη θεωρητικῶς μόνον ἰσχύει· διότι ἡ ἀγνότης τῶν ἡθῶν δὲν διετηρήθη ἐπὶ πολὺ παρὰ τοῖς ζηλωταῖς τῆς αἰρέσεως ταύτης, οἵτινες ἐξέπεσαν εἰς παντοδαπὴν ἀκολασίαν. Ἡ ἀνάμιξις δὲ αὕτη τῶν φύλων οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει κυρίως ἢ τὴν ἀντίστασιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀγαμίαν· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὡσαύτως καὶ λείψανον ἀρχαίας ειδωλολατρείας τῆς ἀρχαίας φυσιολατρείας, ἥτις δὲν ἐξέλιπεν ἔτι παρὰ τῷ λαῷ. Δι' ὃ ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς τῶν Χριστῶν ἡ λατρεία τῆς ἁγίας Παρθένου, ἡ τελουμένη πρὸς ζῶσαν τινα γυναῖκα εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξια.

Οὗτοι ἀναγορεύουσιν ἁγίαν Παρθένον γυναῖκα τινὰ εὐειδῆ, εὐρωστον καὶ εὐφυᾶ. Ἡ γυνὴ αὕτη κατὰ τοὺς αἰρετιστὰς τούτους εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς θεότητος, πρὸς δὲ καὶ τὸ σύμβολον τῆς γενετησίου δυνάμεως. Ἡ ἰδέα αὕτη ὑπομνήσκει ἡμᾶς τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τῆς θεᾶς

γῆς ἀληθῶς ἐν ταῖς ψδαῖς αὐτῶν καὶ ταῖς προσευχαῖς οἱ Χριστοὶ δοξολογοῦσι τὴν μητέρα γῆν ταῦτίζοντες αὐτὴν πολλάκις πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον. Ἡ νέα καὶ ὠραία αὕτη γυνὴ ὑποδύεται πολλάκις τὴν ἱερίαν ἐν τῇ θρησκευτικῇ λειτουργίᾳ τῶν Χριστῶν, οἵτινες γονυπετοῦντες ἀσπάζονται καὶ δοξάζουσιν αὐτήν. Παρατηρητὴς τις περιγράφει τὴν τελετὴν τῆς μεταλήψεως παρὰ τοῖς Χριστοῖς ὧδε· «Ἐκλέγουσι νέαν τινὰ κόρην ὠραίαν, ἥτις λαμπροφоруσα ἄγεται εἰς ὑπόγειόν τι οἶκηνα. Μετὰ μίαν δὲ ὥραν αὕτη ἐξέρχεται φέρονσα σεμνοπρεπῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῇς δίσκον περιέχοντα σταφίδα· προσπελάζουσα δὲ πρὸς τοὺς συνηθροισμένους πιστοὺς ψάλλει τρεῖς προσευχὴν τινα καὶ διανέμει ὑστερον εἰς ἕκαστον ῥῆγμα σταφίδος, ἥτις ἀναπληροῖ τὸ ἀντίδωρον».

Δυνάμεθα ἐν παρόδῳ νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ γυνὴ ἐπρωταγωνίστησεν ἐν τῇ κινήσει τῶν ἐν Ῥωσίᾳ αἱρέσεων. Ὑπάρχουσιν αἱρέσεις, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες εἶνε πολυπληθέστεραι τῶν ἀνδρῶν· ἄλλαι δὲ ἰδρύθησαν μόνον ὑπὸ γυναικῶν. Ὁ λόγος τοῦτου εἶνε, ὅτι αἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ δυστυχοῦσαι μᾶλλον ἢ οἱ ἄνδρες ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ εἶχον εὐλογωτέρας ἐκείνων ἀφορμὰς ἵνα φύγωσι τὸν κόσμον τοῦτον· πλὴν δὲ τοῦτου ἡ Ῥωσίς ἔχει εἰς πάντα ἴσιν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτοβουλία. Ὅπως ἐν τῇ εὐπαιδευτῇ κοινωνίᾳ, ἡ καθ' ἡμᾶς Ῥωσίς ἀπεδείχθη διακκῆς ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας, τῆς παιδείας καὶ τῶν νεωτερισμῶν· παρὰ δὲ τῷ λαῷ ἡ γυνὴ μετέσχε δραστηρίως τῆς θρησκευτικῆς κινήσεως. Ἡ ὁρμὴ αὕτη ἐξεφάνη ἰδίᾳ ἐπὶ τινων κρισίμων περιστάσεων τοῦ βίου τῶν Ῥώσων. Οὕτω πρὸς τριάκοντα ἐτῶν λήγοντος τοῦ δουλείου χρόνου ἐν τῇ μέσῃ Ῥωσίᾳ ἀνεφύη εἰς τὰς γυναῖκας δεινὸς θρησκευτικὸς ἐνθουσιασμός. Γυναῖκες τοῦ λαοῦ, πρεσβυτιδες καὶ νέαι, ἐγκατέλιπον τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ ἀπῆρχοντο εἰς τὰς ἐρημίας. Ἀπετάσσοντο τῷ γάμῳ, ἀνεγίνωσκον τὸ εὐαγγέλιον, ἔψαλλον ὕμνους θρησκευτικούς, ἀπέτρεπον τοὺς χωρικοὺς ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐδίδασκον τὰ τέκνα τὴν ἀνάγνωσιν καὶ διένεμον βιβλία παρὰ τῷ λαῷ προπαρασκευάζουσαι τὴν θρησκευτικὴν κίνησιν.

Ἡ αἵρεσις τῶν Χριστῶν ἐγέννησε παντοίους αἰρετιστάς, οἵτινες εἶνε γνωστοὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἀκρωτηριασταί. Οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἠθικάς ἀρχάς, τὰ αὐτὰ δόγματα, τοὺς αὐτοὺς ἐκκλησιαστικούς τύπους καὶ τὸν αὐτὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα ὡς οἱ Χριστοί. Διαφέρουσι δὲ ἀπ' ἀλλήλων αἱ δύο αὗται αἱρέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι οἱ ἀκρωτηριασταὶ πεποιθότες, ὅτι οὐδὲν παράγγελμα ὅσον αὐστηρὸν καὶ ἂν εἶνε, δύναται νὰ διασώσῃ τὴν ἀσκητικὴν ἀρχὴν καὶ τὴν καθαρότητα τῶν ἡθῶν, οὐδὲ νὰ καταστείλῃ τὰς φυσικὰς χρεῖας τοῦ ἀνθρώπου, καταφεύγουσιν εἰς τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ σώματος, ἵνα γίνωσιν ἐγκρη-

τεῖς τῆς σαρκὸς καὶ σώσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῶν. Μεσοῦσης τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος τὸ σύστημα τοῦτο ἔλαβε μεγάλην ἐπίδοσιν. Ἐκατοντάδες χωρικῶν τῆς μέσης Ῥωσίας παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἠκρωτηρίαζον ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά. Προηγεῖτο δὲ πάντοτε τῆς βιαίας ταύτης πράξεως, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ ψυχικῇ σωτηρίᾳ, ἰδιάζουσα τις κατάστασις τῆς ψυχῆς, οἷον ὁ ἄνθρωπος παρεδίδοτο εἰς τὰς προσευχὰς καὶ εἰς τὴν νηστείαν, διετίθετο δυσαρέστως καὶ δυσπίστως πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτόν, ἐπόθει τέλος τὴν ἐρμηίαν καὶ ἐφρόντιζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τινα μονήν.

Ἐν τινι δίκῃ, ἐν ἣ κατηγοροῦντο ἀκρωτηριασταὶ τινες, εἰς τούτων, ὁ χωρικός Βρουμίνης, διηγήθη πῶς προήχθη νὰ δεχθῇ τὴν ἐκτομήν. Πρῶτον ἤρξατο αἰσθανόμενος κόρον πρὸς τὸ κρέας καὶ ἔζη μεμονωμένος ἐν νηστείᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τινα μονήν ἐμποδίσθη ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ. Παραδεδομένος δὲ ὅλος εἰς τὸν διαλογισμόν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας οὐδὲν ἄλλο ὠνειροπόλει ἢ θυσίας καὶ ἔργα εὐσεβεῖας. Ἡμέραν τινὰ περιπατῶν ἐν τῷ δάσει εὗρεν ὁδοιπόρον τινὰ, μοναχόν, ὅστις παρεκάλεσε νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν μέχρι τῆς μεγάλης ὁδοῦ. Καθ' ὁδὸν ὁ Βρουμίνης ἀνεκοίνωσε πρὸς αὐτὸν τὰς θλίψεις αὐτοῦ καὶ τὰ ὀνειροπολήματα. Ὁ ὁδοιπὸρος ἀκούσας αὐτοῦ ἐπισταμένως εἶπεν, «Ἄν θέλῃς νὰ σωθῇς, πρέπει ν' ἀποκτείνῃς τὴν σάρκα.» Ὁ Βρουμίνης συνήνεσε τότε νὰ ζητήσῃ ἀπαλλαγὴν διὰ παντός ἀπὸ τῆς σαρκὸς, ἥτις ἐγένετο ἐμποδὼν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Τότε ὁ μοναχὸς ἐν συνεδίᾳ τινὶ τῶν αἰρετιστῶν ἀκρωτηρίασας αὐτόν ἐγένετο ἄφαντος καὶ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν αἰματόρροτον καὶ ἀναίσθητον. Ὁ Βρουμίνης κατὰ τὴν πρωΐαν μόλις ἠδυνήθη νὰ συνέλθῃ, ἀποκομισθεὶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν· ἐγένετο δὲ τότε φανερόν, ὅτι ὁ αὐτὸς μοναχὸς εἶχεν ἀκρωτηριάσῃ πλείονας τῶν δέκα ὀκτώ, ὧν οἱ πλείστοι ἦσαν παιδιά.

Ἡ αἵρεσις τῶν ἀκρωτηριαστῶν οὕσα ἐκ τῶν μάλιστα ἐπικινδύνων καὶ καταδιωκομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως περιβάλλεται ὑπὸ τοσούτων μυστηρίων ὥστε, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀπὸ πολλοῦ ἡδη χρόνου καὶ παρέτχεν ἀφορμὴν εἰς πλείστας διέκας, μόλις γινώσκομεν ἀσαφεῖ τινα περὶ τῶν δογμάτων καὶ τῆς διαδόσεως αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν προσφάτων ἐτῶν συνέβησαν συχναὶ δίκαια πολλαχοῦ τῆς Ῥωσίας κατὰ τῶν αἰρετιστῶν τούτων. Ἐν ἔτει 1868 συνέβη ἐν Μορσάνσκα ἡ διαβόητος δίκη τοῦ πλουτοῦ ἐμπόρου Πλοτιτζίνοῦ, ὅστις εἶχε πολλὴν δύναμιν ἐν τῷ ἐκεῖ δήμῳ. Πλούσιος ὢν οὗτος καὶ εἰνμερῶν κατὰ τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις ἔλεγεν ἑαυτὸν ὀρθόδοξον. Ἰδρυν ἐκκλησίας καὶ ἐκδοθεῖ νοσοκομεῖα καὶ βρεφοκομεῖα

ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ ἐκήρυττε τὸν ἀκρωτηριασμόν. Νύκτα τινὰ ἡ ἀστynomία εἰσελθοῦσα εἰς τὰς πέντε οἰκίας τοῦ Πλοτιτζίνου, κειμένους ἐπὶ τῆς καλλίστης πλατείας τῆς πόλεως, ἀνιέρνυσεν αὐτάς μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. Εὐρέθησαν ἐν αὐταῖς δύο ἑκατομμύρια φράγκων καὶ συνελήφθησαν τεσσαράκοντα ἄνθρωποι, ὧν ἐννέα γυναῖκες, αἵτινες κατῴκουν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πλοτιτζίνου καὶ διετηροῦντο ὑπ' αὐτοῦ. Πάντες οὗτοι πλὴν τοῦ Πλοτιτζίνου ἦσαν ἐκτομίαι. Ὑπὸ δὲ τὴν οἰκίαν εὐρέθη εὐρύχωρον κελλάριον ἔχον σιδηρᾶν θύραν ἐνθα οἱ προσήλυτοι ἐκόντες ἢ ἄκοντες ἡκρωτηριάζοντο. Ἐνταῦθα αἱ φωναὶ δὲν ἤκούοντο ὑπὸ τῶν ἔξω, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν τραυμάτων ἀποθνήσκοντες ἐθάπτοντο. Ἐν ἔτει 1817 προσήχθησαν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς Μόσχας εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀκρωτηριασταί, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἦσαν ἐκ τοῦ ἐμπορικῷ οἴκου Κουρδίνου. Τῷ δὲ 1876 ἐκλήθησαν εἰς τὸ ἐν Κριμαίᾳ δικαστήριον τῆς Συμφερόπολεως ἑκατὸν τριάκοντα τοιοῦτοι αἰρετισταί, ἐργάται, πλούσιοι ἔμποροι καὶ ἄλλοι τῆς μέσης τάξεως. Οἱ ἡμίσεις τούτων καὶ ἐπέκεινα ἦσαν γυναῖκες, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς παιδία ἔχοντα ἡλικίαν δέκα καὶ δέκα πέντε ἐτών. Πάντες δὲ κατεδικάσθησαν κατὰ τοὺς ῥωσικοὺς νόμους εἰς ὑπερορίαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σιβηρίᾳ, στερηθέντες πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.

Οἱ ἀκρωτηριασταὶ εἶνε πολυπληθεῖς ἐν ταῖς μεγάλας ἐμπορικαῖς ἀγοραῖς, οἷον ἐν Μόσχᾳ, ἐν Πετροπόλει, ἐν Ὁδησσῷ, ἐν Σαρατόβῃ, ἐνταῦχοῦ τῆς Βασσαραβίας καὶ ἐν Σιβηρίᾳ, ὅπου ἐξορίζονται μάλιστα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Εἶνε γνωστοὶ διὰ τὰς μεγίστας αὐτῶν περιουσίας, αἱ δὲ μεγάλαι πόλεις χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ὡς ἐστὶν τῶν ἐμπορικῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὡς συναγωγαὶ τῶν ἰσχυόντων παρ' αὐτοῖς ἐταίρων καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ὁδηγῶν. Οὗτοι ἔρχονται εἰς ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς διεσπαρμένους αὐτῶν θιασώτας, ἀποστέλλουσιν εἰς αὐτοὺς χρηματικὰ βοηθήματα καὶ μανθάνουσι πάντα τὰ εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀφορῶντα. Διὰ τοῦτο οἱ ἀκρωτηριασταὶ σπανίως καταφεύγουσιν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, προτιμῶντες ἀντὶ τούτου νὰ μεταχειρίζονται ἰδίους κομιστὰς ἐπιστολῶν καὶ παραγγελιῶν, οἵτινες μεταβιβάζουσιν εἰς διαφόρους τόπους, καὶ μεταδίδουσιν ἀπὸ στόματος τὰς ἀναγκαίας ἀγγελίας.

Ἄν καὶ ἔχουσι βαθὺν θρησκευτικὸν ἐνθουσιασμόν οἱ ἀκρωτηριασταὶ διαπρέπουσιν ἐπὶ μεγάλῃ δεξιότητι ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, γινώσκουσι νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ ἴδια αὐτῶν πράγματα καὶ νὰ κερδαίνωσι πλεῖστα χρήματα διὰ τοῦ ἐμπορίου, εἰς ὃ ἐπιδίδονται ἵνα διαδίδωσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. Οἱ αἰρετισταὶ δὲ οὗτοι δὲν ἀρκοῦνται μόνον εἰς θρησκευτικὴν τινα καὶ ἡθικὴν διάδοσιν ἥτις δὲν ἔχει ῥοπὴν εἰ μὴ εἰς τοὺς ἐνθουσιώδεις

ἢ εἰς τοὺς νοσηρῶς διακειμένους, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐπαγγελίᾳ τῆς οὐρανίου μακκρυότητος μεταχειρίζονται ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὴν δωροδοκίαν καὶ τὰς ἀπειλάς, δὲν ὀκνοῦσι δὲ νὰ καταφεύγωσιν ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν βίαν. Ἐνεκὰ τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων δύνανται νὰ προσλαμβάνωσι παρ' ἑαυτοῖς πλῆθος ἀπόρων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν καὶ νὰ προσηλυτίζωσιν αὐτοὺς εἴτε διὰ τῆς βίας εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς.

Οἱ ἀκρωτηριασταὶ ἐπιζητοῦσι πρὸ πάντων τὸν προσηλυτισμὸν τῶν παιδιῶν ἐμπνέοντες εἰς αὐτὰ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγκρατείας τῶν ἡδονῶν. Παρετηρήθη δέ, ὅτι οὗτοι ἔχουσι μεγίστην δύναμιν παρὰ τοῖς ζηλωταῖς αὐτῶν καθιστῶντες αὐτοὺς οἷον αὐτόματα ὑποχείρια καὶ καθωσιωμένα εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν κυρίους. Τὸ ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τῶν ἀκρωτηριαστῶν συνοικῆσαν παιδίον ἐμφορεῖται τοσοῦτον βαθέως τοῦ πνεύματος τῆς αἰρέσεως ὥστε οὐδεμίᾳ νοθεσίᾳ εἶνε ἱκανὴ ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὸ ν' ἀποκαλύψῃ τοὺς θεσμοὺς αὐτῆς καὶ νὰ προδώσῃ τοὺς κυρίους αὐτοῦ. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ οἱ αἰρετισταὶ οὗτοι ἴστανται ἄνευδοι ἢ δεικνύουσι δεξιότητα ἄξιαν ἀληθινῶν ἐνθουσιαστῶν. Ἡ δύναμις δὲ τῶν ἀκρωτηριαστῶν εἶνε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε παιδία δώδεκα ἢ δέκα τεσσάρων ἐτῶν ἡκρωτηριάζθησαν ἀφ' ἑαυτῶν. Ὁ ἀκρωτηριασμός γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους, οὓς κρίνομεν ἀνέξιον νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΚΙΜΑΡΟΖΑΣ

(Διήγημα γερμανικόν)

Τὴν ἑσπέρην τῆς 30 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1791 τὸ διάσημον θέατρον τῆς Βιέννης εἶχε τὸσον πληρωθῇ κόσμου ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε. Ἡ αὐστριακὴ ἀριστοκρατία ἐπλήρου τὰ θεωρεῖα, οἱ πολῖται διεφιλονέικουν θέσιν ἐν τῇ πλατείᾳ, ὃ δὲ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ φλωρίον διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἑκτακτον ἐκείνην πρᾶσταιν. Ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος ἔμελλεν ἐπίσης νὰ ἔλθῃ, δι' ὃ ὄλων τῶν θεατῶν τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο ὅτ' ἐμὲν πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν θεωρεῖον, ὅτ' ἐμὲν πρὸς τὴν σκηνήν, ἥς τὴν αὐλαίαν ἀνυπομόνουν νὰ ἴδωσιν αἰρομένην.

Τὴν ἑσπέρην ἐκείνην περιστάνετο κατὰ πρῶτην φορὰν νέον μελόδραμα ξένου μουσουργοῦ, τὸν ὅποιον ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε καλέσῃ ἐξ Ἰταλίας καὶ τὸν ὅποιον εἶχε διορίσῃ ἀρχιμουσικὸν αὐτοῦ.

Ὁ μουσουργὸς οὗτος ἐκαλεῖτο Δομίνικος Κιμαρόζας, τὸ δὲ μελόδραμά του : Ὁ μυστικὸς γάμος.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὁ ξένος οὗτος ἐθεωρεῖτο ἀνώτερος ὄλων τῶν μουσικῶν, ἀνώτερος μάλιστα τοῦ Μότσαρτ. Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι Βιενναῖοι, παρασυρόμενοι ὑπὸ τῆς ἐμπύτου αὐτῶν καλαισθησίας διὰ